

Katrin Martsik

Ajaloo töövihik 6. klassile

Kiviajast vanajani, II osa

Väljaandja kinnitab töövihiku vastavust põhikooli riiklikule õppekavale ning haridus- ja teadusministeeriumi poolt õppekirjandusele kehtestatud nõuetele.

Katrin Martsik

Ajaloo töövihik 6. klassile.

Kiviajast vanaajani, II osa

Retsenseerinud Indrek Riigor, Helina Raal

Toimetanud Mirjam Puumeister, Kadri Rood

Kaane kujundanud Tuuli Järmut

Kujundanud Liidia Unt

Keeletoimetaja Piret Põldver

Kunstnik Anu Jalas

Fotod ja illustratsioonid

Mauruse pildikogu: Lii Lensment (kaardid lk 40 ja 46–47).

Shutterstock.com: frazija (7), KUCO (7).

Wikimedia Commons: MatthiasKabel (31), Jastrow (31).

Kirjastus on püüdnud ühendust saada kõigi illustratsioonide autorite või nende volitatud esindajatega.

Palume neil, kellega me pole ühendust saanud, pöörduda kirjastuse Maurus poole.

ISBN 978-9949-559-23-7

Autoriõigus: Maurus Kirjastus OÜ, 2016

Esmatrükk 2016. Juurdetrükk 2019

Kõik õigused käesolevale väljaandele on seadusega kaitstud. Ilma autoriõiguse omaniku kirjaliku loata pole lubatud ühtki selle väljaande osa paljundada ei mehaaniliselt ega muul viisil.

Vana-Kreeka ja Vana-Rooma

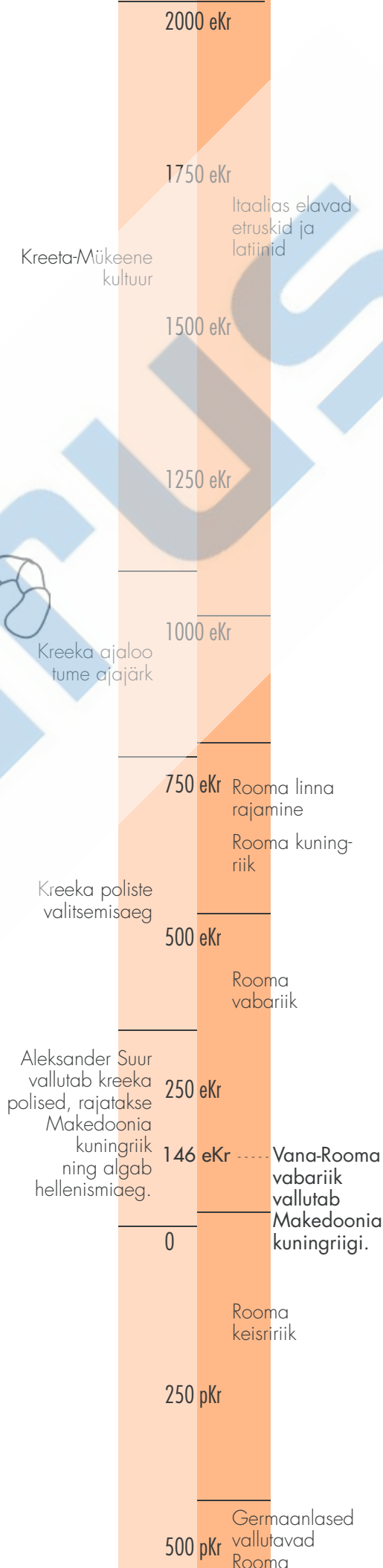
Töövihiku I osas liikusime esiajast vanaaega ja õppisime lähemalt Mesopotaamia, Egiptuse, Foiniikia ja Palestiina tsivilisatsioonide kujunemisloo kohta. Käesolevas töövihikus (Kiviajast vanaajani, II osa) saame aga lähemalt teada kahe Euroopa vanaaja kõrgkultuuri – Vana-Kreeka ja Vana-Rooma – kohta.

Mis iseloomustab neid varajasi kultuure, mis asusid määkerä eri paigus? Meenuta varemõpitud ja kirjuta juurde kaks punkti, mis võiksid neid esimesi tsivilisatsioone veel iseloomustada.

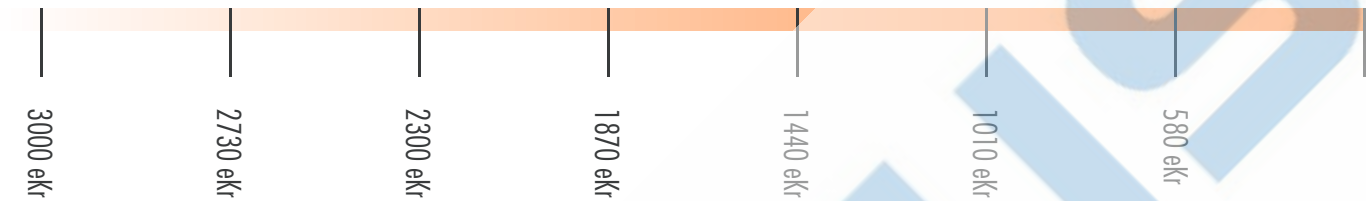
- ✱ Kujunesid metalliajal – need rahvad oskasid metalle töödelda.
- ✱ Tunti kirja ja uuriti ümbritsevat maailma. Need rahvad jätsid endast maha kirjandus- ja kunstiteoseid. Me tunneme neid rahvaid ja nende ajalugu kirjalike allikate järgi.
- ✱ Inimeste vahel oli kujunenud tööjaotus ja varanduslik ebavõrdsus.

- ✱
- ✱
- ✱

26. Vana-Kreeka ehk Hellas

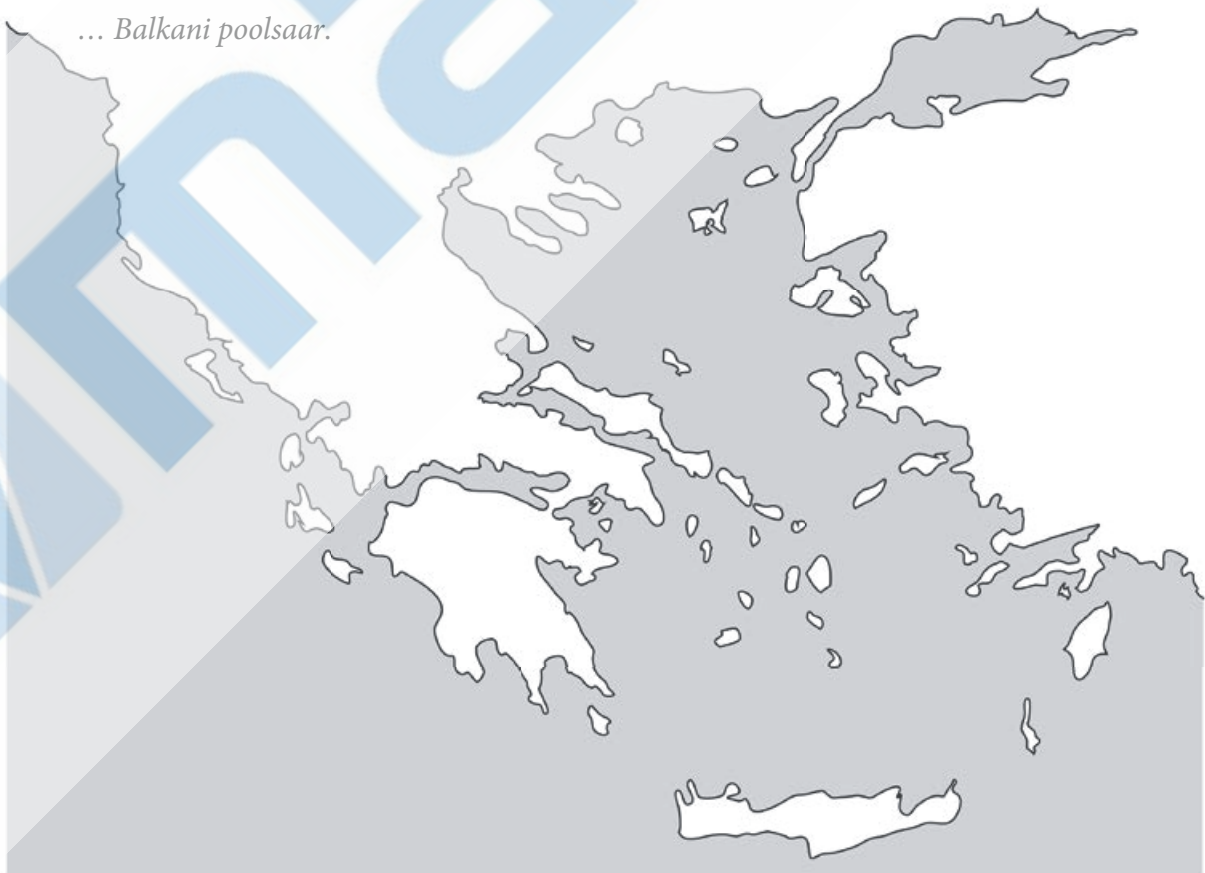
1. Koosta ajatelg. Kanna ajateljele Egiptuse tsivilisatsiooni, Mesopotaamia tsivilisatsiooni (Sumeri linnriigid ja Semiidi rahvaste riigid) ning Kreeka tsivilisatsiooni kestus.

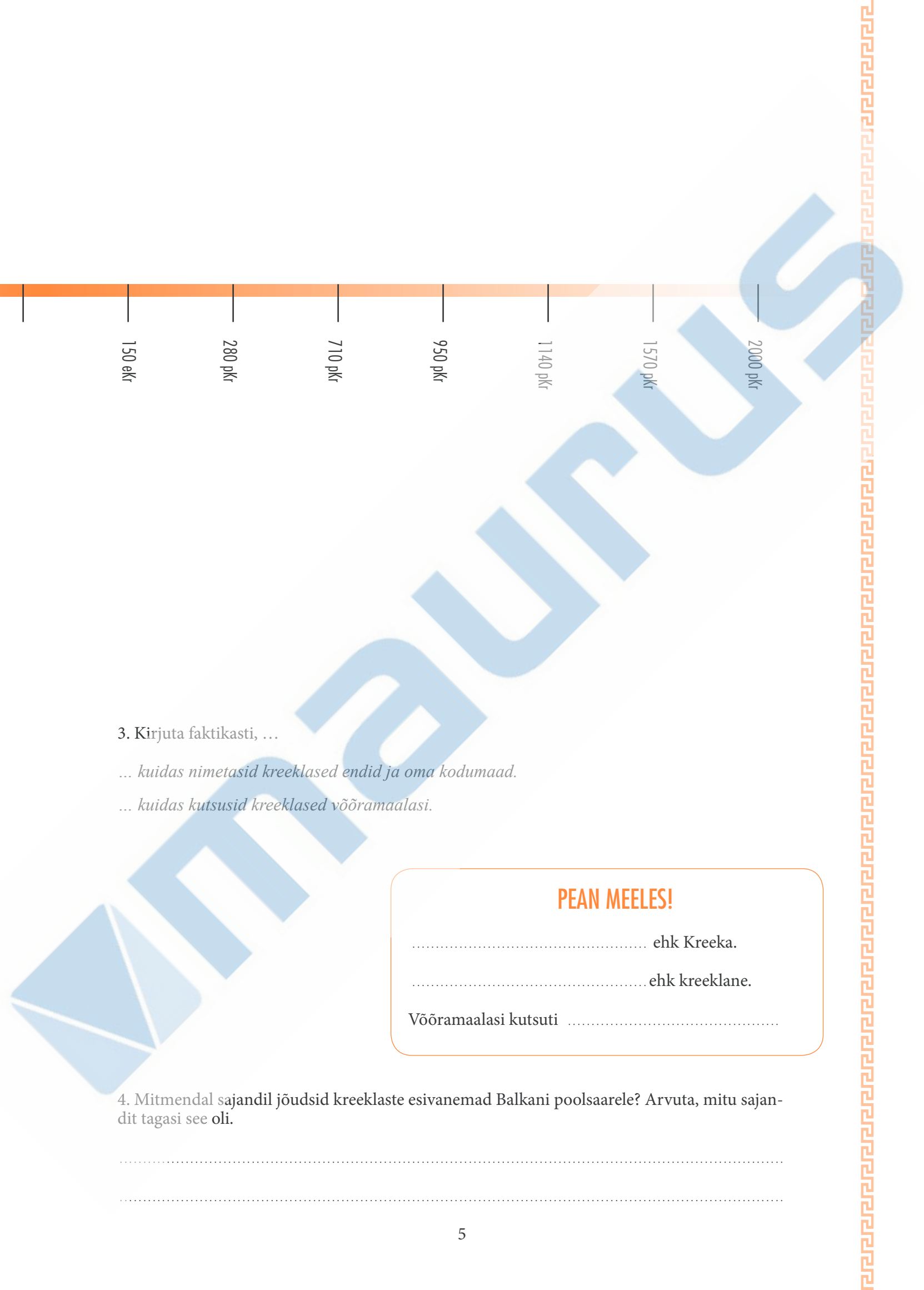

2. Täida kontuurkaart. Kanna kaardile ...

... Egeuse meri ja Vahemeri.

... Balkani poolsaar.

3. Kirjuta faktikasti, ...

... kuidas nimetasid kreeklased endid ja oma kodumaad.

... kuidas kutsusid kreeklased võõramaalasi.

PEAN MEELES!

..... ehk Kreeka.

..... ehk kreeklane.

Võõramaalasi kutsuti

4. Mitmendal sajandil jõudsid kreeklaste esivanemad Balkani poolsaarele? Arvuta, mitu sajandit tagasi see oli.

.....

.....

5. Kuidas mõjutasid looduslikud olud kreeklaste eluviisi? Koosta selle kohta lühijutt, mille kirjutamisel võid kasutada järgmisi abistavaid küsimusi: *Millal Vana-Kreeka kõrgkultuur tekkis? Kas see oli varasem või hilisem võrreldes näiteks Egiptuse tsivilisatsiooniga? Mis oli kreeklaste peamine tegevusala? Miks kreeklased ei harinud põldu? Kas kreeklastel oli ühtne riik?*

(jutu pealkiri)

27. Kreeta – saladuste saar

1. Kanna kontuurkaardile lk 4 Kreeta saar.

2. Mis olid kreetalaste peamised elatusalad?

.....

.....

3. Kust pärines kreetalaste jõukus? Too välja kaks põhjust.

★

.....

★

.....

4. Uuri lisaks ja kirjuta pildi alla õige mütoloogilise olendi nimi.

.....

.....

.....

Vikipeedia artikkel:
Vanakreeka mütoloogia
tegelaste loend.

5. Joonista labürint, mille keskel on Minotauros. Vahetage pinginaabriga labürintid ning kat-
suge leida tee labürintist välja.

6. Miks Kreeta kultuur hävines? Õpikus on esitatud selle kohta kaks teooriat. Kumb tundub
Sinu jaoks usutavam? Põhjenda oma arvamust.

.....

.....

.....

.....

7. Kui kreeklaste esivanemad Balkani poolsaarele jõudsid, oli Kreetal kujunenud juba üks
Euroopa varasemaid kõrgkultuure. Milles võtsid kreeklased kreetalastest eeskuju?

.....

.....

.....

Minu märkmed

Õpikus on ülesanne kirjutada lühijutt pealkirjaga „Knossose loss”. Siin on sul võimalik teha selle kohta märkmeid.

28. Balkani poolsaare kreeka hõimud

1. Kanna kontuurkaardile lk 4 Mükeene linn.

2. Võrdle Kreeta ja Mükeene kultuuri ja vasta skeemis olevatele küsimustele. Vajadusel uuri lisaks.

Kõige alumisse kasti kirjuta neid kultuure võrdlev kokkuvõte.

	KREETA KULTUUR	MÜKEENE KULTUUR
Millal sai alguse?		
Kus?		
Legendaarne kuningas		
Saavutused		
Millal ja kuidas lõppes?		
VÕRDLUS: <i>Kreeta kultuur on varasem kui Mükeene oma ...</i>		

3. Mückeest sai 15. sajandil eKr Vahemere võimsaim kaubalinn. Kirjelda Mücke linna sel-
lest vaatepunktist, kas ja kuidas oleks seda olnud võimalik vallutada.

.....

.....

.....

.....

.....

4. Kes on doorlased ja mida me neist teame?

.....

.....

5. Kirjuta faktikasti ...

... kreeka kangelaseeposte pealkirjad.

... kreeka poet, kes pani kangelaseeposed kirja.

PEAN MEELES!

..... ja

on kangelaseeposed, mille pani

kirja poet

6. Tuleta meelde, mida oled õppinud ajalooallikate kohta. Ole ajaloolane ja hinda Homerose
eeposeid ajalooallikatena.

Homerose eeposed on väärtuslikud ajalooallikad, sest ...

.....

.....

.....

Homerose eeposi ei saa võtta tõeste ajalooallikatena, sest ...

.....

.....

.....

29. Vana-Kreeka polised ja kolooniad

1. Kanna kontuurkaardile lk 4 Vana-Kreeka linnriigid Ateena, Sparta ja Mileetos.

2. Kirjuta faktikasti, ...

... *mis on polis*.

... *kaks Vana-Kreeka tähtsamat polist*.

PEAN MEELES!

Polis on

Vana-Kreeka tähtsamad polised on

.....

ja

3. Täida skeem. Selgita mõisted võimalikult konkreetset ehk lühisõnaliselt.

.....

Linnriik

AKROPOL

AGORAA

4. Miks ei kujunenud Vana-Kreekas ühtset riiki? (Tuleta ka meelde Kreeka looduslikke olusid.)

.....

.....

.....

Mille pärast võisid polised omavahel sõdida?

.....

.....

.....

5. Selgita, kes on aristokraat ja mida tähendab aristokraatlik valitsemine.

Aristokraat on

.....

Aristokraatlik valitsemine tähendab

.....

6. Tee õigele vastusele ring ümber.

6. sajandil eKr viis riigimees Solon valitsemises läbi hulga muudatusi, mille tulemusel muutus Ateena polis ...

- a) vabaks, b) sõjakaks, c) demokraatlikuks.

7. Mis on koloonia? Too kaks näidet.

.....

.....

8. Miks rajasid kreeklased kolooniaid?

.....

.....

.....

30. Sparta – aristokraatlik polis

1. Milline valitsemiskorraldus oli Spartas?

.....

2. Koosta skeem Sparta valitsemiskorralduse kohta. Lisa ka lakooniline kirjeldus iga üksuse tegevuse kohta.

Kanna skeemile

- * kuningad,
- * vanemate nõukogu,
- * viiest ametnikust koosnev kolleegium,
- * rahvakoosolek.

3. Selgita lühidalt mõisted.

Spartiaat –

Peroik –

Heloot –

Kirjuta juurde, millise Sparta polise elanikuga on tegemist.

4. Millisel Sparta elanike rühmal olid riigis kõige suuremad õigused? Millisel kõige väiksemad? Mille põhjal Sa seda järeldad?

Kõige suuremad õigused olid Järeldan seda sellest, et ...

Kõige väiksemad õigused olid Järeldan seda sellest, et ...

31. Ateena – demokraatlik polis

1. Kirjuta faktikasti, ...

... mida tähendab demokraatia.

... riigimees, kes pani Ateenas aluse demokraatlikule valitsemiskorrale.

PEAN MEELES!

Demokraatia on

.....

millele pani Ateenas aluse riigimees

.....

2. Koosta skeem Ateena valitsemiskorralduse kohta. Lisa ka lakooniline kirjeldus iga üksuse tegevuse kohta.

Kanna skeemile

- ✱ rahvakoosolek,
- ✱ kodanikud,
- ✱ magistraadid,
- ✱ strateegid.

3. Loe allikteksti ja vasta selle põhjal küsimustele.

Iga hää! loeb

Linna turuplats agoraa sumises häälest. Vähemalt 40 korda aastas kogunesid linna täieõiguslikud kodanikud – neid oli kuni 30 000 – turuplatsile, et langetada otsused olulistest küsimustest. Näiteks määrati just seal inimesi kõrgeimatesse riigiametitesse ja võeti vastu uusi seadusi.

Agoraal toimunud rahvakoosolekul peeti poolt- ja vastukõnesid. Tegelikku arutelu ei saanud toimuda – selleks oli rahvahulk liiga suur. Lõpuks hääletati otsuse tegemiseks käe tõstmisega.

Vaid mõni aasta varem oli otsustusõigus üksikute aristokraatide perekondade privileeg*, aga nüüd, kui kõik Ateena kodanikud otsustada said, osaleti koosolekul innukalt. [---]

Agoraal luges iga hää! Inimene, kes soovis oma ettepaneku ellu viia, pidi saama hääletoetust. Rahvakoosolekul mitteoalejatele vaadati viltu, sest kehtis arusaam, et demokraatia on kingitus, mida igaüks kasutama peab.

Allikas: Imeline Ajalugu. 2014/9

* Privileeg on eesõigus.

a) Tuleta meelde, kui suur oli arvatavalt Ateena elanikkond.

.....

b) Jooni alliktekstis alla, kui palju inimesi osales rahvakoosolekul.

c) Miks osales nii vähe inimesi?

.....

d) Mille alusel loeti rahvakoosolekul otsus vastuvõetuks?

.....

e) Miks ei peetud heaks tavaks rahvakoosolekul mitteoalemist?

.....

4. Kirjuta faktikasti, ...

... kes kuulusid Ateenas täieõiguslike kodanike hulka.

PEAN MEELES!

Ateena kodanik oli

.....

.....

5. Kes oli Perikles?

.....

Kuidas aitas Perikles kaasa demokraatliku korra edenemisele Vana-Kreekas?

.....

.....

6. Kas killukohus oli Sinu arvates õiglane? Põhjenda.

.....

.....

Kes oli türann?

.....

8. Kirjuta lühijutt pealkirjaga „Ateena ja Sparta kodanikud“. Kirjutamisel lähtu järgmistest küsimustest: *Kes kuulusid Ateenas kodanike hulka? Kellel ei olnud Ateenas kodanikuõigusi? Kes kuulusid Spartas kodanike hulka? Kellel puudusid Spartas kodanikuõigused? Võrdle Ateena ja Sparta kodanikke, too välja üks erinevus ja üks sarnasus.*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

32. Sõjapidamine Vana-Kreekas

1. Täida skeem Kreeka-Pärsia sõdade kohta.

KREEKA-PÄRSIA SÕJAD

(millal toimusid?)

Sõja põhjused

Tähtsamad lahingud (daatum ja nimi)

Sõja tulemused

2. Kuidas õnnestus Vana-Kreeka linnriikidel jagu saada ühtsest Pärsia suurriigist?

3. Selgita mõisted.

Trier –

Hoplitiit -